

РАДА

газета політична, економічна і літературна

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ

Рік другий.

Адреса редакції і головної контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6.
біля Золотих воріт.

Телефон 1458.

Умови передплати на рік 1907:

З приставкою і пересилкою: на рік 6 карб., на півроку 3 карб. 25 коп., на 3 міс. 1 карб. 75 коп., на 1 міс. 65 к., окрем. № 4 коп.

За границю: на рік 11 карб., на півроку 5 карб. 50 к., на 3 міс. 2 карб. 75 коп., на 1 міс. 1 карб.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.

За зміну адреси 30 коп.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більші статі, до друку не годяться, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу випадають.

Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

Умови друкування оповісток:

За рядок попереднього тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заребітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз.

Театр „СОЛОВЦОВ“

Сезон 1907—1908

Дирекція І. С. Дулан-Торцова.

Сьогодні, 13 і 14 спект. не буде. 15 М. Матеріал: „СЕСТРА БЕАТРИСА“ П. КОЛОМБИНА п. 1 д. Корна. 16 Ураїнські спект.—лекція; лект. А. В. Богуміл, тема: „ТЕАТРЪ И ЖИЗНЬ въ Россіи въ концѣ XVIII столѣтія“. Спец. иллюстрації: 1. Фон-Віан „НЕДОРССЬ“ 2. Крилов: „УРОКЪ ДОЧКАМЪ“ 3. Капеліст: „ЯВЕДА“, увечері „МОРАЛЬ ПАНИ ДУЛЬСКОЙ“, п. на 3 д. 2) „КЛОУНЪ“, п. на 1 д. Купрія.

У день від 10 до 3 г. білети продаються на Хрещатику № 25, маг. „Бр. Коген“ (проти пошти), з 6 г. веч. у театрі.

Абонементи на перші вистави і на цілий сез. по згоді з конторою театра.

Уповноважений дирекції В. Н. Болхольської.

Театр Т-ва Грамотности.

Т-во укр. арт. під орудою Миколи Садовського.

У суботу, 15 вересня, при участі Марії Замковецької, у перший раз виставлено буде: „Єврей“ п'єса у 4 діях с. Чіркюва, переклад Л. Пахаревського. Роль Лі виконає М. Замковецька. Дієві люди: М. Замковецька, П. Колеснічича, М. Ковалевська, О. Поліжська, Г. Березовський, М. Вильшанський, В. Верховинець, І. Загорський, І. Ковалевський, О. Корольчук, І. Маріячєво, Ю. Милович, С. Павликівський, О. Певний, с. Тобілевич, М. Тихонович.

Білети продаються в касі театра з 12-го вересня; вранці від 10 до 2 г. дня; увечері від 5 до 8 г., а в день спектакля до кінця вистави. Початок вистав у 8 год. веч.

Капельмейстер Густав Смік Відповідальний режисер М. Садовський.

Городський театр.

Дирекція С. В. Брикіна.

В суботу 15-го „КАРМОНЪ“ Д-ки Шмід, Правдіна, Колеснікова, Платонова, Дл. Мосін, Андрєв, Цевєвич.

Початок у 7 1/2 год. веч.

У неділю, 16 два спект., вранці по закінченні спектаклю „ДЕМОНЪ“, у вечері по англійським п'єсам: „ФАУСТЪ“ (з вальдурзькою нічю). У понеділок, 17 3-й спект. обов. „ДИКОВАЯ ДАМА“. 18-го „РИГОЛЕТТО“. 19-го „РУСАЛКА“.

Готується до вистави в перший раз у Києві „ЗАДА“ опера Леонковалло.

ПІДРУЧНИКИ

(учебники)

ОСТАННІХ ВИДАНЬ ДЛЯ ВСІХ ШКІЛ.

У міцних папюрах власної майстерні.

Продаються у книжних і музичних магазинах

Л. і В. Тодіковського у Києві, Хрещатик, 29 і 35. 10-4

7-класова Комерческа школа С. М. КОНИСЬКОГО

зі всіма правами казенних середн. шкіл. В. Володимирська вул., 5. власн. дім біля Десятинної церкви.

Приймаються хлопці і дівчата у молодші і старші. приготують. І, II та III кл. з 23 августа.

Нанцеларія: однинена що-дня в д. 10 до 1 години дня. 15-13

Вийшов з друку том 78, кн. IV за 1907 р.

Записки

Наукового Товариства імені ШЕВЧЕНКА

наукова часопись, присвячена передовим українській історії, філології й етнографії під редакцією проф. Мих. Грушевського.

Зміст LXXVIII тому.

1) Зміст тому. 2) Олександр Грушевський: По катастрофі 1708 року: розквартированне російських полків на Україні. 3) Іван Крип'якевич: Львівська Русь в першій половині XVI віку. 4) Д-р Мирон Кордуло: Вещеце поєсово до Хмельницького (1650 р.). 5) Д-р Іван Франко: Студії над українськими народними піснями. 6) Володимир Розов: Трилогія проф. А. Кримського. 7) MISCELLANEA: а) 3 життє старі школи, под. І. Свенціцький; б) Причинок до характеристики літературної творчості Івана Гогольського, под. І. Кривецький; в) Вогдає Бузьницький, посмертна записка, под. М. Грушевський. 8) Наукова хроніка: Вступна в західно-європейських часописах за 1905 р. под. Д-р Зенон Кузеля. 9) Біографія (рецензії й справозданія). 10) Оголошення. Купувати можна в конторі журналу „Літературно-Науковий Вістник“ Київ, Прорізна 20, кв. 3.

Списки по 2 карб. 50 коп., 3 карб., 4 карб., 5 карб., 6 карб., 8 карб., 10 карб. 1 дорожчі.
Списки по 40 коп., 50 коп., 75 коп., 1 карб. і дорожчі.
Гитари по 3 карб. 50 коп., 4 карб. 50 коп., 5 карб., 6 карб., 7 карб. 50 коп., 10 карб. і дорожчі.
Балахони від 1 карб. 25 коп. і дорожчі.
Кларнети та Флейти по 4 карб., 4 карб. 50 к., 5 карб., 6 карб. 50 к. і дорожчі.
Гармони російські, італійські, струнні одност. від 1 карб. двохрядні від 10 карб. трохрядні від 25 карб. і дорожчі.
І всіякі інші музичні струментів та все, що до них потрібно, в головному деп-ле музичних струментів і нот

Г. І. ПІДРЖИШЕК, у Києві, Хрещатик, № 58.

Г. ч. д. 56—122

Михайло Грушевський

Про старі часи на Україні.

Коротка, популярна історія України від найдавніших часів до сього часу, з образами і картою України; (176 сторін. 1 41 образок).

— Ціна 20 копійок.

Продається у всіх українських книгарнях.

Головна Контора газ. „РАДА“ просить передплатників, які звертаються до контори за зміною адреси, або з якими іншими справами, обов'язково подавати точно стару адресу, на яку висилається газета.

Ціна газети

РАДА

з доставкою і пересилкою з 1-го вересня до кінця року 2 карб. 25 к. За границю 3 карб. 50 коп.

чинства та ширення наслідків цього злочинства. Лішалось притягти послів до суду по відповідним статтям кримінального кодексу, й уряд не забарився зробити це.

Отут-то й настала найцікавіша частина цієї справи. Посли не опирались, не тікали, на допити та на слідство являлись негайно, фактів не заперечали,—словом, ніяких перешкод слідчій власті не становили. Здавалось б, при таких прийомах обставинах нічого не могло бути легшого, як скінчити слідство за кілька тижнів, припустимо навіть, місяців, скликати суд, винних покарати, а невинних виправдати й зробити справу край.

Але дивна річ! Вже минуло мало не 15 місяців з того дня, як розпочалося слідство в цій справі, а суда все немає й немає. Зразу казали, що суд буде весною, далі його відклали на літо, нарешті, офіційно з серйозною міною запевняли, що процес одбудеться не пізніше цієї осені, а тепер телеграф вже повідомляє, що суд одбудеться не раніше весни 1908 року. Причина, бачите, та, що кілька послів не повідомили прокуратуру, де вони живуть, і через те їм не можна „вручити“ актів обвинувачення.

І от через те, що дві чи три душі не подали суду своїх адрес, більше ста крапчиків снів народу мусять перебувати в старовині „подслідствених“, себ-то безправних громадян. Більше ста душ, яким народ вірив і яких поважав, яким він доручив оборону своїх інтересів в найвищій інституції країни, тепер мусять сидіти, склавши руки, не маючи спроможности взяти хоч яку-небудь участь в громадянській житті країни. Над їхніми головами проноситься вже друга виборча кампанія, а вони сидять собі коло моря та чекають погоди—поки уряд не змилюється над ними та не „собраговолить“ вчинити свій суд. А вони ж тепер так потрібні народові, оці сто з лишнім душ, їхній голос звучав би так міцно та авторитетно. Саме тепер, коли з темних петрів на народ насунула ціла хмара всякого гайвороння!

„Суд негайний, справедливий та милостивий!“

11 вересня у Київщині відбулися з'їзди духовенства та дрібних земельних власників для вибора повномочних од цієї категорії виборців. Телеграми, що сповіщають про наслідки цих виборів, дають дуже цікаві відомості. Із дрібних власників на з'їзди прибуло надзвичайно мало, всього по кілька душ з повіту.

Подекуди дрібні власники й зовсім ухилилися од виборів (напр., у Каневі, або в Бердичеві повітах). За те духовенство справило свій „громадський обов'язок“ надзвичайно ретельно. На вибори з'явилися майже всі священники з повітів, за самими нечисленними винятками. Та це й зрозуміло. Хоч київському духовенству консисторія й не загрозувала такими штрафами за неслухняність, як напр. Саратовська, але вона вжила інших заходів, ще дошкульніших для сільських батюшок, ніж штрафи. Місцеве духовне начальство ще заздалегідь перед виборами розсилає до підписом відомого „патріота“, кафедрального протоєрея Преображенського, благочинним найсекретніші циркуляри, зміст яких ми у свій час переклали. Бачучи, що консисторія накладе за чорною сотнею, сільські священники, боячись собі кари, не одважились ухилитися од виборів.

Розуміється, що повномочними на всіх з'їздах майже виключно обірано було теж священників. Як ми уже не раз писали, в теперішній виборчій кампанії духовенству одведена дуже значна роль. Не диво ж, що з приводу позаворочаючих виборів чорносотенці вже вихваляються своєю перемогою. Ми на ці вибори не поклали ніяких надій, але все ж таки, бачучи радість чорносотенців, не можемо не зауважити, що вони трохи поспішаються радити „Київляни!“ та інші рептілі можуть вважати священників за своїх прибічників, але це не відповідає дійсності. Серед духовенства київсь-

Марія Оленкандровна Марневич (Марко-Вовчок).

30 июля 1907 року.

кої єпархії єсть все ж таки свободолюбива течія, про яку повинна б знати і місцева чорна сотня вже хоч би з доносів Савенка. Окрім того проти спілки з чорносотенцями духовенство має й інші поважні мотиви.

Нам пригадуються слова старою священника Менцича на пастирському зібранні, що оце недавно відбулося в Києві. Селяне обурюються проти священників за те, що вони агітують на користь чорної сотні і священникам заостається або не слухатись начальства, або викликати до себе ворожнечу серед своїх парафіян.

Можна наперед сказати, що після того, коли парафіяне довідаються, що їх батюшки зрадили народним інтересам, відносини між духовенством та парафіянами ще погіршаться.

Безперечно, що й це міркування матиме для духовних повномочних не останнє значіння.

Але хоч би і всі представники духовенства пристали до чорної сотні, то й це не може нас дуже засмутити. Народні маси за цей час уже зневіршили в Державній Думі, але вони добре розуміють ту користь, яку дає державі народна представництво. Що далі—то це розуміння зростає і спляти цього процесу не зможуть наші реакціонери ніякими силами.

Як инді усувають поступових виборців.

Нам надіслано цікавий документ, що свідчить про те, яких способів вживають на Поділля повітові виборчі комісії, щоб тільки усунути од участі у виборах поступових виборців.

За виборів до другої Думи добродія Ю. Г., свідомого українця, вибрано було у виборцями в Немиров од лівих партій. На багатирів од семи містечок за нього голосувало до 400 чоловіка, тоді як за кандидата правих партій поділо голоси не більше 60 душ. Як тільки розпущено було другу Думу, то д. Ю. Г. зараз же подав заяву, щоб його записали в число виборців. Ця заява д. Ю. Г. заостається той самий, що був зімою: дим та всякі інші будівлі з садом і городом, ціною до 1000 карб., на передмісі коло Немирова.

І от, не вважаючи на все це, брацлавська повітова в справах по виборам у Державну Думу комісія не захотіла ввести д. Ю. Г. у виборчі списки. Постановою своєю комісія зробила, послаючи на те, що ніби то до тих відомостей, які у неї єсть, д. Ю. Г. не має законного виборчого пенуачи по городським поселенням, ні по Брацлавському уезді, какъ земледельцѣмъ.

Що ті „відомості“, які збирала виборча комісія, не відповідають дійсності, це добродія Ю. Г. не трудно було б довести, коли б виборча комісія повідомила його про свою постанову у свій час.

Але вона цього не зробила. Принаймні повідомлення про те, що його позбавлено виборчих прав, д. Ю. Г. одержав тільки 8 вересня, а офіційна бумага з цєю постановою помічена 14 августа. Очевидно, що 22 дні держали цю бумагу в канцелярії навімисно. Дія скарги ж на постанову комісії дається всього тільки три дні строку. Тепер нехай д. Ю. Г. доповідається своїх прав, коли то ще пощасть йому добитися правди, а тим часом все таки одним із видатних поступових кандидатів буде менше.

Очевидно, що у виборчій боротьбі супротивники поступових партій не гребуть ніякими заходами, аби тільки досягнути бажаної їм мети.

А. Б.

З газет та журналів.

„Широкі народні маси в Росії отрашенно виросли за останні часи і стали політично свідомі“. „Ідея демократизму широкою хвилею захопила найглухіші закутки держави і побідними кроками веде російські народи до світлої будучини“...

Такі оптимістичні погляди на сучасний стан річєй раз-у-раз доводилося зустрічати ще зовсім недавно по часописах поступового напрямку, особливо по тих часописах, що нахилиються до якоїсь певної партійної доктрини. Тільки останніми часами часописи почали постоху озвиртись навкруги себе, скинули з очей оптимістичну поладу, і, предивившись більш уважно до фактів, стали приходити до висновку, що вони перецінювали з'явля, що вони бачили дові життя, не таким, яким воно в дійсності є, а таким, яким їм хотілося, щоб воно було скоріше...

Колв справді не станемо закривати очі на дійсність, коли глянемо просто в вічі реальному життю, то побачимо, що нас дійсно оточає страшенна ще темнота та неуптво, що культурної роботи у нас навіть по величезних центрах-городах така прирва, який не видно два...

Що не так, що реальне життя промовляє зовсім не на користь оптимістично, показує хоч би той сумний факт, який констатує д. Н. Тван у „Києвокомъ Курьєрѣ“:

„Ми маємо змогу, каже автор, уважно спостерігати життя великого числа мешканців одної з київських околиць. Це—Шевальницька гора за Житнім базаром з вулицями Олександрівською, Чорним ярмом, Лукьянівською та іншими провулками. Гора ця дуже густо заселена дрібними крмарчуками, що торгують на базарі, ремесниками та поденщиками (чорноробами)“. Не вважаючи на те, що більшість тут „грамотнах“, друковане слово своєю славою не доходить. 6 будинки (наприклад Павлова, Чорноробова та ін.), по яких по 35—60 квартир, а тім часом тут не переддачується ні од-

громадин. Вони повинні голосно заговорити про українізацію нашої школи.

Г. Т.

3 життя партії.

— Цими днями відбувся перший з'їзд єврейської соц.-дем. партії „Полей Ціон“. На з'їзді було 25 делегатів. Міркували про організаційні справи, бо партія перебуває тепер в кризі. Партії бракує інтелектуальних сил. Промове становище партії так само не аби-яке добре. З'їзд ухвалив не братись діяльно до виборів.

(Русь).

— „Русь“ повідомляє, віби ті трудовики, які повертались з сіл, кажуть, що на селах панує тепер бажання організуватись. Це бажання в селах виникає з потреби поліпшити своє становище. Селяне цікавляться не тільки політичними, але й економічними питаннями. Все це рушення просте до організації кредитових товариств, потребельських артілій, господарських товариств. Найкраще стоїть справа з кредитовими товариствами в рязанській губ. У цій таки губернії селяне вигадали і заводять у себе особияльні потребельські артілі всяких виробів. У тверській губ. ширяться добре кредитові товариства.

ПО УКРАЇНІ.

— У Києві. Штраф на газету. З постанови п. начальника краю од 7 септєбря оштрафовано на 500 карб. газету „Кієв. Мысль“ за порушення обовязкової постанови од 4-го люта свого року, що на думку адміністрації, було зроблено одвою з статей в цій газеті д-я Хоми Врута.

— Початок науки в жіночій гімназії Лефрансуа-Карицької й на лікарсько-педагогічних жіночих курсах „Мать и Дитя“. В пятницю, 14-го септєбря, в 1-ій годівні, відбується одкриття нової середньої школи Лефрансуа-Карицької. Вранці того ж дня відбудеться мовілезь перед початком науки. 15-го септєбря, ввечері, там же само розпочнуться лекції на 1-му й 3-му семестрові вищих лікарсько-педагогічних курсів прив.-доц. А. Карицького. Просить слухачок прийти на курси (Володимирська, 42), в 5 год. увечері.

— Адміністративна кара. Видано наказ посадити в адміністративном ьорядкѣ під арешт од одного до трьох місяців 24 селян з Київщини, 6 з Поділля й 2 з Вдніні—за порушення ними обовязкової постанови п. начальника краю од 24-го люта р. 1906 (на аграрному ьрунті).

— Переведено в тюрму. З тих десяти душ, що оце сими днями були арештовані на Трухвеному острові, восьмох уже 11-го септєбря з участка переведено в луглянську тюрму.

— Судова палата, 11-го септєбря, під

проводом П. Каменцова, розглянула справу жандарського унтер-офіцера Петра Андрущюка й городових старо-київського участка Мивата Холодова, Сергія Фесьюкова й Михайла Менжинського, яких обвинувачувано в тому, що вони допомогли улітку вночі проти 3-го августа р. 1906 з під арешту при старо-київському участку Ніколаєву, що сидів за зроблену експропріацію в артільщика півд.-захід. зал. 9-го люта того року 1906 у Києві. (Суд признав Андрущюка й Холодова винними й приговорив їх до каторги на 6 літ кожного, а Менжинського й Фесьюкова виправдав.

— Вибух бомби. 11 септєбря в 3 г. 15 хв. дня невідомий парубчак кинув бомбу в крамницю кобит, по Прорізній вулиці № 19. Сніннився вибух; крамницю знищено цілком і трьох чоловіків поранено. Місце вибуху оточено поліцією; прибули прокурор, поліціймейстер та начальник охоронного одділу. Злочинець утік.

— 3 Київщини. Серед „союзників“. В Черкасах в „союз руського народа“ щось діється непевне: голова „союза“ і перший оратор, священик Рознатовський, зрешта приймає на даї участь в агітації до виборів у Державну Думу. (Од власн. кор.)

— 3 Волині. Варварство. В Житоїрі один чоловік, Любчинський, що завше носив звичайно при собі всі свої гроші, 8-го септєбря пішов до Петрова ловити рибу. Захоплений своєю працею, він і не помітив, як до його підкралась три якісь чоловіки, які одняли в його всі гроші, а самого потім кинули в воду. Але дякуючи тому, що Любчинський умів плавати, він щасливо доставився собі до берега. Та равишники не лишили його там в суночній, а взяли знов, зовсім непридуманого, й привязали за чуба до верби. Оттут-то як через кілька годін після цього вельюдського катування й було знайдено Любчинського і потім одведено в лікарню. (Dz. Kijow.)

— 3 Поділля. Поміж. У с. Острозькому, віницького повіту, в поміщика Памьковського стояло на полі з півтори фури три рішні соломи, якуди невдажливо, хіба що на гній. Оце цими днями п'яний острожецький селянин, Марко Вондарчук, забравшись під панську солому, закуриў цигарку й десь добре задримав зараз, бо схобився тільки тоді, як коло нього запахлакотіла та соломка. Злякавшись, він кинувся втікати, та панські обділчани зловили і звязали його. Пани опінували солому аж у 80 карб. Марка засадили у тюрму за те, що піби він зумисне підпалив панську солому.

Вночі проти 6-го септєбря підкалено хліва в орендара в м-ку Цикові, того ж віницького повіту, Ольшевського. Згорів за два дні і другий здоровий будинок. Околина зосталась ціла, бо—на щасті—була тої ночі в оборі. Орендар видимо й сподівався підпаду і тримав таких сторожів, щоб стергели його, проте недостерегав.

Зараз же на другу ніч у с. Жігалівці спалено в того самого Ольшевського дві

скирти соломн.

В с. Розинні цими днями спалено панську воловню. Скотину вигнали до фольварку, що за кілька верст од села. Згоріло в воловні 34000 пуд. дров. Щоб часом не зайнялася буца гураляня, що стояла тут же побіч, вибукур найльш по пів карб. селли і вони без перестану все поливали розпечену бляху та стіни будівлі водою. Хто підпалив панську воловню—тільки підозрюють, але чинити бояться.

В с. Журавині так само цими днями з невідомої причина сталася пожежа; вигоріло 9 селянських дворів.

(Од власн. кор.)

— Крадіж хліба. У пососора в с. Рогинці десь не стало з поля аж кіп 40 вівса. Обділчани не помогли нічого, бо личись помсти своїх односельців.

— 3 Полтавщини. Газета „Южное Слово“ в Кременчуці з 7 септєбря виходить в розмірі пів-аркушем, містичи телеграми, хроніку й передруки. (Пол. Гол.)

— 3 Харьківщини. „Експропріація“ в друкарні. 8-го септєбря, вночі, в Харькові в друкарні М. Дрейшпюля (Рибн., 23) невідомо хто украв за каси 737 карб. На передодні тільки д-й Дрейшпюль розслатився з робітниками і в залізній касі лишилиось тільки ті 737 карб. Граблячків мабуло було, пише „Южный Край“, душ 5—6, бо як би менш, то вони не виравняли б з такою вагою, як завізна каси. Злодії розбили касу й розкидали геть окріз по конторі з неї векселі та всякі документи, а готові гроші всі забрали.

— 3 Херсонщини. Виставна. 1-го октября в Одесі, в музеї Товариства штуки (Софійська, 5), одкриветься XVIII чергова виставка картин товариства південно-російських художників. Твори приймаються до 22-го септєбря. (Юж. Кр.)

По вищих школах.

З університету. Крім 43 чоловік євреїв, прийнятих до університету, 10 євреїв зачислено до 23 чоловік і 11 євреїв ще в багатурівців київської округи в межах відсоткової норми. Є чутка, що євреї місцевої округи приймають усіх, а за тих, що починали по інших округах, рада професорів ухвалила прохати міністерство народної просвіти, щоб було дозволено прийняти до університету принаймні тих, що мають в атестаті середній бал чотирі і більше.

— Курсові старости поки що істнуватимуть і на даї, але рада старости ні в якому разі не може бути виключена, як легальна інституція, бо це вже буде представницький орган, що виключуватиме думку та інтереси студентства, а цього по думці професорської ради, не повинно бути. Також не будуть дозволені і такі організації як напр. фінансові комісії. Взагалі, як видно, професорська рада звужатиме на студентів як на окремих одиувачів університету і прикладає всі сили, щоб найрештєльніше виконати міністерський циркуляр.

Проф. Катков, що помінявся кафедрою з проф. Мильковим, який минулого року читав історію римського права, а тепер читатиме історію римського права, починає свої лекції 13 вересня.

— Проф. Покровський курс грецької історії

для студентів—філологів викладатиме з 18 вересня, а практичні заняття по грецькій епіграфії почне з 17 вересня.

— Як відомо, кафедри політичної економії й статистики пішли того, як їх залишив у р. 1905 проф. Железнов, були вільні. Минулого року прив.-доц. К. Воблий заступив був кафедру політичної економії, але тепер ця кафедра перейшла прив.-доц. А. Білімовичу, а прив.-доц. Воблий читає курс статистики.

В політехніці. Загально-студентська збірка. 11-го септєбря гурт студентів-політехніків виклопотав у п. директора інститута дозвіл скликати 13-го цього септєбря загально-студентську збірку.

До виборів третю Думу.

— Катеринослав. 8 і 9 септєбря відбулись вибори уповномочених од робітників головних залізнично-дорожних майстерень.

З числа 1811 робітників, які мають право брати участь у виборах, з'явилося тільки 616, які й вибрали 2-х уповномочених: обидва ліві, один крест'янин 34 рок. (Од власн. кор.)

За кордоном.

Партейтаг німецької соціал-демократії в Есені. (Далі *).

Засідання 17 (4) септєбря одкрилось звідомленням делегата Зідекума про діяльність парламентської фракції. Оратор зазначає, що фракція цього парламентського сезону працювала при дуже лихих обставинах, а менша кількість послів, яких с.-д. провела під час останніх виборів до рейхстагу, теж шкодило впливу на діяльність фракції. Головна праця відбувається в парламентських комісіях, а що соц.-дем. фракція має тежер в комісіях тільки половину колишніх голосів, то зрозуміло, що її вплив зменшився. Але ми можемо з задоволенням констатувати—каже Зідекум—що зміна в кількості наших послів не змінила нашої тактики. Ми маємо в рейхстагу подвійні завдання: з одного боку, ми повинні вести пропаганду нашої соціал-демократичної ідеї, з другого—ми повинні заходитись кодо позитивної праці для поліпшення загальної становища робочого класу. Яке з цих двох завданій займає перше місце—це залежить од моменту. Промовник коротко спійняється на законопроектах, внесених соціал-дем. фракцією цієї сесії до парламенту, й на боротьбі, яку вона провадила проти незлудської німецької колоніальної політики.

Промова Зідекума, складена дуже обережно, не могла викликати палких дебатів, але до парламентського звідомлення кильські с.-д. внесли таку резолюцію: Партейтаг постановляє, що при обміркованні важних питаній в рейхстагу фракція мусть виставляти тільки таких промовників, які стоять на ьрунті

* Див. „Рада“ ч. 206.

погляду партії та її принципів. Отця-то резолюція, викликана до життя, дякуючи промові посла Носке в рейхстагу про мілітаризм, акцентувала на собі увагу всіх промовників, які брали участь в дебатах цього засідання.

Першим промовляе посол Носке, через якого повстала вся „історія“. Під час обмірковання бюджетного питання в рейхстагу, Носке спійнявся на мілітаризм і хотів освітлити його з соціалістичної точки погляду, але Носке, як ревізіоніст, в своїй промові майже зовсім забув про соціалізм, а більше спійнявся на соціалістичним патріотизмі. Розуміється, що в соціалістичній пресі піднявся шум. Першою була лейпцигська „Folkszeitung“, яка виступила з дуже гострою статтю проти Носке, особливо ж гостро критикувала промову Носке французька соціалістична преса.

Носке гадає, що в своїй рейхстаговій промові він нічого не сказав такого, що досі було б невідомо партії, він тільки з агітаційною метою повторив слова Бебеля, який колись в одній своїй промові сказав, що в разі, коли б на Германію хотіла напасти чужа держава, й незалежності країни загрожувала б небезпека,—він сам взяв би на плече рушницю та пішов би обороняти свою батьківщину. Як що такий погляд суперечить принципам партії—каже Носке,—то сама ж партійна преса мусть б виступити тоді проти Бебеля. Через що ж вона тоді мовчала, а тепер, коли ці самі слова виголосив я, вона починає лемент? Коли прийняти резолюцію кильських товаришів—каже Носке,—то це буде ознакою того, що ми поділяємо наших парламентських послів на дві категорії, на кращих та на поганших, але ж на такий поділ який посол не згодиться.

З ортодоксів промовляють: др. Ленц з лейпцигського „Folkszeitung“, Леденбург, Штаггаген, Лібкнехт. Вони гостро виступають проти Носке, особливо проти націоналістичного тону його промови. Дуже гостро промовляла Клара Петкін; вона каже, що иним часом промова Носке не викликала б такого зворушення, але після виборів 25 январа можна було гадати, що Носке хоче піти на компроміс з буржуазним патріотизмом.

Нарешті виступають Бебель та Кауцький. Бебель енергійно протестує проти погляду Давида, який сказав, що парламентських послів не треба так гостро критикувати, як Носке—такому поглядові в партії не повинно бути місця. Що до промови Носке, то він мусть сказати, що в цілому вона була дуже гарна, хоча до деяких місць можна причепитись, але рейхстагова промова не є програмовою промовою. В сьогоднішніх багачках—каже Бебель—часто згадували мою промову про мілітаризм; мушу сказати, що ту мою промову я не вважаю однією з моїх найкращих, так саме, як сьогоднішню промову тов. Петкін я не вважаю найкращою з її промов. У всякі разі, мушу сказати, що промова Носке не повинна була розгарячати

вами, що заявляє, і з реальним успіхом, який небудз „совість об'єднанного дворянства“—неже це не слід крипацьких відносин? А московські з'їзди, на яких „зурн“ ревуєт і мукують на всю силу своїх зубрячих горлянок про культурні заслуги „нашого червентуєвського сословія“ і через те вимагають собі охорони і смашних пастівців—це тільки зіглілі кісточкі?.. Не треба багато міркувати, щоб у згаданих фактах побачити звязки з крипацтвом. Воно загалом тільки в своїй чистій формі, як державно-юридична установа, але в фактичних відносинах, у пережитках, у звичаях воно любісенсько дожило й до наших часів, тільки щідмалюване зверху иншими, більш сучасними теоріями та зматаннями. І як що „зурн“ мають такого нахабства, щоб галасувати прядлюдо про свої заслуги та величатись культурністю своєю, то треба ж голосно і вразиво показати в минулому ті заслуги, і той ьрунт, на якому зросла їхня „культурність“. Ви говорите про свою культуру—буайте ласка! ось тін Одарки, тін Горпни, тін Насті Чайківни—вони можуть повсвідчити, бо ту вашу культуру на своїй шкурі дошкульно знавали. Ви пишаетесь заслугами і вимагаєте за їх од „отечества“ реальної дяки,—чудесно! ось козачка Олена, ось удова, ось її сини-некроти,—вони ваші заслуги на власні очі бачили (тим більше, що їх ви не соромились і до гола перед ними розбірались) і розкажуть, якої ви за них дяки партії... І коли у „зурнів“ така пам'ять коротка, коли вони здавна культурований і викоханій вовчий зуб чочуть доточити ще лисичим хвостом, то не видить же хоч вряда-годи згадувати про той ьрунт, на якому викохалися і вовчий зуб, і лисичий хвіст, на якому зросли нащадки отих „інституток“ та паній, що давали хвосту за погаслу свічку: „ти, мовляв, гриніще, і моему спасенню шкодиш“. Так само й нащадкам гриніщів, що власною спиною поновляли пращу старої панії на саєсианя, треба знати сиражню картину того ладу, коли за панське спасення відбувала крипацька єсна. І з цього погляду оновідання Марка Вовчка варті великої уваги, з цього погляду не шкода на них часу затратити: це не пропащий час і він за себе виплатить... А через те обернемось знов до нашого матеріалу.

(Далі буде).

Сергій Єфремов.

прийшла до неї, вона собі віри не дімає: „люде добрі,—простогнала,—чи я вільна, чи я тільки п'яна?“

IV.

Такий оце був зміст отих „мерзостно-отвратительных картинок“, що появили світові Марко Вовчок. Вони, віде правди діти, й справді були „мерзостно-отвратительныя“, тільки не з того боку, на який натаяк реакційній критик. Що вони такі вийшли, не автор винен, бо він тільки те, що було в дійсності, змалював артістичним пензлем своїм, а нічого, мовляв, на зеркало нарікати, коли морда скривлена. А що морда у крипацтва була дура й дуже скривлена, ти це з ошкережими хижо вовчими зубами, на не ми маємо силу історичних фактів, які буквально оправдують картину, що змалював Марко Вовчок. Та автор не обмежився на тому тільки, що кодьористо змалював фактичне становище крипацьв,—він пробує підняти заввісу й з того, де виробляється оті, мовляв словом царик Катерини, малі тирани, в якій кузні гартують вони свій дух і серце на ліхві вчизки. Цю шаршу картину знайдено в оповіданні „Інститутка“, яке проф. Петров справедливо ставить у центрі всіх творів Марка Вовчка а крипацького життя.

До старої панії вертається з інститута онука гарна й моторна панночка, і незабаром починає верховодити і бабою, і вонм її життям та неживим добром. З якого же багажем виступила на арену життя і орудувала крипацькими душами ота панна, чого її навчено? Вона про це сама оповілає.

— Ох, бабусечко! і мовро, і мучено пас, та все дурничею. І те він, і друге, й десяте, й п'яте... товти та товти, та й товчнї. На що мені те знати, як по лебу зорі ходять або як ламе живуть по-за морями та чи в їх добре там, та чи в їх полюбє там? Аби я знала, чим мені себе між людьми показати!..

— Та на щось же вчатьсь люде, мє золюдо! От і панї панночки—па що вже бідова, та й ті вертають по французьки.

— Е, бабуню!—звіщбетала панночка,—до французької мови і до музики добре я обралась, тавіць тож. Що треба, то треба. На це вже кожній уважає, кожен і похвалить; а все інше—тільки морока. Учисть та я забуди! І тим, що вчать—яуда, і тим, що вчать—біда. Багачко часу пропало марно!..

От чим напхано голову отій гарненькій лядечці. Не диво, що вона тільки й гадки має, що про моди та вбрання, тільки гулянки, танці, музики та панничий й безжовтій голівці. Не диво й

те, що зараз же зробила вона й людям усім пекло, та й кожному чоловікові зазнає за шкуру добру порцію сала, не даючи йому спокою своїми примхами та коверзуванням. Але разом з тим лядечка тавіць де-що й по-за танцями та модами; вона не така вже пайва, не вважаючи на всю свою єфирність, щоб навіть у коханні задовольнитись прищипом—„сухарі з водою, аби, серце з тобою“. З тобою, то з тобою, але сухарі та ще з водою—брр... Бо от коли перед шлюбом бабусечка подарувала нашій лядечці добренький маєсточок Дубці, і коли жених попорбував був глянути на подарунок з погляду закоханого—„садок, мовляв, зелененький, квітчастий“, то лядечка сразу ж поставила справу на належний ьрунт: „садок зелененький, садок квітчастий... Ти—згадай, серце, які Дубці дожділи“. Про „заморську цісентінію“ вона в одно ухо впускала, а в друге випускала, а от про доходи добре пам'ятає, бо в гарненькій голівці сидить практичний розум Коробочки. І чоловіків хутір вона придко по своєму приборкала.

Здається, що в хуторі тихо і мирно: ці те хутір і зеленіє. Коли б же поглянув хто, що там коїлось, що там діялось! Люде прокидались і лягали плачучи, проливаючи. Усе припуло по своєму молоді пани, усім роботу тяжку, усім люде некуче ізнайшла. Каліки нещасливі, діти-кривеньотки і ті в неї не гуляли. Діти сади замітали, надикли пасли; каліки на горіді сиділи, горобці, птаство полющили, та все ж те те якось уміла пані приправляти доріканням та гордуванням, що справді здавалось уярко діло каторгове. Схожа на неї вона була: все бачила, вседи, як та ячирка, по хуторі звалялась і Бог її знає, що в її таке було: тільки посміяє, то паще за серце тебе рукою здавить.

Ченурне личко вже ошкиралося вовчим зубом, а делікатна ручка простяглася по „доходах“. І може найгірше те, що панська воля не тільки на тіло крипацьк мало силу, а й душа од неї не сховалась,—ті найльшші, найінтимніші сторони життя, в яких людина хоче бути сама собою, в яких вона шукає собі виді відряди й потіхи. До всього достає панська рука, все зможе „дупелвладієнь“ оплювати, опоганяти і в саму душу „сволтає відносини з чобітьми“. Що може їх люде залізти з чобітьми, напр. картинки. Дівчина, що оповідає про пані-інститутку, полюбіла парубка з дворяків; зрідка-зрідка, полюбіла парубка з хвиліну, вона побавлявшись з ним, поговорить і—„весела душа моя і світ мені милий і таке в світі гарне все, таке красне“. І от саме під час такого блаженного, тихомірного на-

строю—панська увага: „що це тобі? чого це так розчервонілась, наче що вибав? Чи, може, що вкралась?“ Думає, що по цій мові „усе гарне та красне“ в душі крипацькі мов дим розлетяться, а натомище жаль некучий та гауха злість обійме і холодною гадюкою стисне за серце. Або от іще картинка—як стара пані до смерті готується.

Не хотілось дуже їй умірати! Усе молит-в, святе письмо читала, по церквах молебні правила; свічки перед богами негасили; падали. Якесь дівчинка не дошкульвала, то погасла свічка,—веліла дівчинку ту висікти:—„Ти, гриніще, і моему спасенню шкодиш!“

Кажуть, що високоморальні й сором'язанні дуже матрони римські з великого роду не соромились розбіратись і сидіти в купіль на очах у рабів. І це було зовсім натурально, коли зважити на тодішній погляд на раба: раб—то річ, в кращій разі—худоба нечутствена, а чого ж худоби соромитись? Так само дивились на крипацьк і наші пани, а через те про фязичне оголення не кажу—оголяла свою душу від усіх моральних повинностей до до крипацьк і так аж натурел похажали на очах своїх людей. Цікавий зразок такої годі душі показано в „Інститутці“, коли пани при дівчатах—крипацьках про них такий розмову розмовляють: „говорять собі, неваже про коней або що“,—каже оповідачка, що сама стоїть на дії кильській тропі. І ні гадки їм, що „кони“ все ж таки мають од природи дар розуму людської мови й півквідати своєю долею, як римський раб може почувати так само, як і високородний Кай Юлій Цезарь, бо таку ж людську натуру має. Але досить того, що матрона його за рік уважає—значить, можна при йому до гола розбіратись; досить і паніям дивитись на дівчат, як на коней, щоб за коней їх трактувати. Опе прищипування, обезживлювання людської особи, коли її зведено навіть не до „пальця з ногою“, як говорять один з Шекспірових персонажів, а до неживої нечутливої річі—це, може, було найгірше за крипацтва, як і взагалі за всякого поневолення.

Це був той ьрунт, на якому й виробляють усі оті пишні квітки нечужої лютости, якими так різно пропійало було крипацьк; ні зна, ні добра воля окремих людей! тут ніякої ваги не мала. І характерно, що залізання в підвадану душу з чобітьми та моральне оголювання часто не виходять з будь-якої потреби, здебільшого це просто результат механічних поглядів, того традиційного нехту-

вання людською особою, яке надто розвивається в гострі моменти поневолення людського. Може бути, як би можливо, адці брали під розвагу те, що підвадані про них можуть думати й говорити, вони більше б на них зважали й не так безпечно оголяли себе, часом, може, постерегали б де яких зназдо вже одвертих учників своїх, бо кому ж охота свідомо голому ходити? Адже ж і перші люде за часів райського пробування дотри не стидялись нагої своєї, доки свідомість про це не закрядася у їхні голови... Та в тім то й річ, що одвертається, так од свого становища, вирости так над загальним ьрунтом поневолення і занедбання людської особи можуть хіба зрідка більш чуждї люде, що закуштували овоцюз з дерева пізнання добра і зла,—вони, хоч сами зросли на ьрунті поневолення, робляться тоді найзавзятішими його ворогами. Величезна ж більшть оголяється собі, де д'маючи й не гадаючи про свої вчинки і навіть у гадках не покладають, як гідко виглядають вони в райському костюмі перших людеї.

Може кому небудз з читачів здається, що я зназдо доволу спійняюсь на аналізі крипацьких відносин у Марка Вовчка. Що там, скажуть, крипацьк! Було, мовляв, та загалом і вже й кісточки „інституток“ та інших „людеї неситих“ зотгли, і слід їх згинув. Шкода й заходу про це говорити, єсть у нас справи дошкульніші... Я не можу на таку думку що до крипацтва пристати. Загустя—водо то загудо, але що до салів його, то це не така то вже певна річ, як здається. Скажу більше,—подекуди в тому, що оце свіжо у нас діялось і діється, вразиво чути гірку одражку старого, ніби то помершого й заглого крипацтва. Я не говоритиму про пониження і занедбання людської особи, через які трудящого чоловіка й досі мають за річ, за худобу, що перед ними і в райському вбранні повелічатись не сором. Це з'являє таке широкє та складне, що в йому можна не тільки од крипацтва салу шукати, а й од загального нашого громадсько-економічного ладу. Я візьму поодинокі факти з нашого найновішого життя і зачитаю: хіба не одряжка крипацтва ота чудна та дивна теорія, висловлена в Думі устами російського прем'єра про перевагу інтересів 130 тисяч земельних власників над інтересами 130 мільйонів безземельних працівників? А оті претензії на керування державно-громадськими спра-

отавки крові на партейтагу. Я хочу скористуватись цим випадком—каже Бебель,—щоб відповісти на статтю мого приятеля Каутського в „Neue Zeit“, де він мене запитав: як ми можемо знати, що напад чужої держави на Германію не викликано самою ж Германією? На це можею відповісти: соціал-демократи ще не такі дурні, щоб їх можна було піддурити діпломатичними фокусами. Я дуже ясно балакав про оборону батьківщини, і ніхто не зміг моїх слів з патриотизмом буржуазії та юнкерів. А в тому, що незалежність Германії нам, соціал-демократам, потрібна, що в цьому зацікавлений весь пролетаріат, ніхто вагати не буде. Германія належить німецькому пролетаріатові, там він бореться й там сяче свою будуччину.

Каутський.—Мій приятель Вебель вестакти не переконав мене. Я стою на своєму, що ми не можемо розібратись, який напад буде викликаний самою Германією, а який—ні. У всякім разі, я на себе не зваблю відповідальності за правильне рішення. При тому я запитав би, чи можемо ми накладати на кожну соціал-демократію обов'язок—обороняти свою батьківщину, коли на неї нападуть? Коли Японія напала на Росію, російський пролетаріат повинен був йти на війну? Що повинна робити соціал-демократія, коли виникає війна, де вже сказав Штутгартський конгрес, і відповідно цьому соціал-демократія повинна й поводитись.

Бебель.—Мій приятель Каутський сьогодні полемізував зо мною дуже нещасливо. Приклад про Японію та Росію, який він навів, як раз показує, що правда моя. Здається, Японія напала, а проте соціал-демократія всього світу була на її боці. З цього видно, що ми можемо розрізнати між дібними і провованим нападом.

Докладчик Зідекун бере собі останнє слово. Він прохає партейтаг одкнути резолюцію кильських товаришів. Резолюція голосується і одкидається величною більшістю голосів.

(Далі буде).

Останні вiсти.

(По телеграфу та з газет).

Вибори у Державну Думу.

Петербурґ, 11 сентября. По підрахунку „Товарища“, з 5286 уповномочених од селян, робітників і земельних власників, вибраних до 8 сентября, с.д.—198, с.р.—34; селянської спілки—1, крайніх лівих—28, лівих—617, безпартійних лівих—16, трудовиків—4, к.д.—140, прогресистів—103, народовців—487, поміркованих—249, „октябристів“—21, правопорядків—1, „правих“—915, безпартійних „правих“—78, монархистів—464, „союзників“—37, безпартійних—1179, невідомих—614.

Річч“ підрахувала, що опозиція в третій Думі матиме коло половини всього складу. Реакціонерів буде коло 30 процентів; „октябристів“ та поміркованих 25 процентів.

До підрахунку „Нов. Вр.“ на виборах по петербурзькій губернії вибрано 88 кандидатів та 9 октябристів.

Центральний комітет нар.-соціал. рішав виступати в Петербурзі самостійно. Пропонують: Аненського, Пешехонова, Мясотина, Лутугина, Демьянова та Леофтева.

Одубліковано інструкцію, як мають відбуватись вибори в городах Петербурзі, Москві, Києві, Одесі, та Рязі.

Вітебськ, 11 сентября. В городоцькому, ріжецькому та двянському повітах обрано 101 уповномочених од волонних сходів; з них 8 називають себе монархистами, 49 безпартійними правими, 8 належать до національної латиської партії, 9 вважають себе за лівих, 2—крайніх лівих, партійність інших невідома.

В двянському, людянському та ріжецькому повітах передвиборчі з'їзди земельних власників не відбулися, бо не явились виборці. В вітебському, городоцькому, лезельському та негельському повітах вибрано 20 уповномочених, з них 1 кон.-дем., 1 називає себе правим, 1 безпартійним поміркованим, 5 безпартійними правими, 11 безпартійними, 1 лівим.

Назань, 11 сентября. В чебоксарському, козьмодемьянському, та свіяжському повітах обрано 66 уповномочених од волонних сходів; з них 3 кон.-демократи, 38 називають себе безпартійними правими, 11 монархистами, 1 безпартійним лівим.

Пенза, 11 сентября. В краснослободському повіті вибрано 6 уповномочених од земельних власників; з них 1 називав себе прихильником монархічних партій, 5 вважають себе за правих.

В городищенському та краснослободському повітах вибрано 92 уповномочених од сходів, партійність їх невідома. В керенському повіті вибрано 38 уповномочених; з них 37 називають себе правими, 1 лівим.

Рязань, 11 сентября. Другі передвиборчі з'їзди земельних власників не відбулися в п'яти повітах, треті—в десяти повітах.

Тамбов, 11 сентября. По Кирсановському, усманському та косовському повітах вибрано 7 уповномочених од дрібних земельних власників; всі вони називають себе правими. З'їздами священослужителів всіх повітів, окрім темняковського, вибрано 244 уповномочених; з них 51 називають себе правими, 22 поміркованими,

5 лівими, партійність інших невідома. По всіх повітах, крім елатовського та усманського, вибрано 524 уповномочених од волонних сходів; з них 316 називають себе правими, 57 безпартійними правими, 55 поміркованими, 45 лівими, 2 октябристами, 49 безпартійними.

Назань 11 сентября. В тетюшському, царевкошайському, цівільському, члестольському та ядринському повітах вибрано 146 уповномочених од волонних сходів; з них 2 кон.-демократи, 2 соц.-демократи, 14 називають себе правими, 67 безпартійними правими, 25 поміркованими, 36 безпартійними лівими.

Мінськ, 11 сентября. Од робітників 26 фабрик вибрано 26 уповномочених; з них 7 соц.-демократи, 7 називають себе безпартійними, 6 крайніми лівими, партійність 6 невідома.

Кострома, 12 сентября. Од робітників 82 фабрик вибрано 83 уповномочених, з них 18 називають себе правими, 45 безпартійними, 20 лівими.

Пенза, 12 сентября. В керенському повіті з'їзди земельних власників не відбулися. З'їздами настоятелів вибрано 5 уповномочених; з них 1 к.д., три називають себе правими, 1—прогресистом.

Тверь, 12 сентября. В тверському, корчевському, вишневолоцькому, новоторзькому, старицькому та вашинському повітах вибрано 123 уповномочених. Другими з'їздами вибрано в тверському, біжецькому та кашинському повітах 123 уповномочених; з них 1 октябрист, 16 називають себе правими, 15 поміркованими правими, 6 поміркованими прогресистами, 4 монархистами, 2 поміркованими лівими, 2 лівими, 3 прихильними до лівих; партійність решти 74 невідома, між ними є октябристи та прихильники монархічних партій. Треті з'їзди пі в одному з цих повітів не відбулися бо не прибули виборці. У весегольському повіті вибори по другому одділу скасовано.

Нишнінов, 11 сентября. В сорольському повіті в 11 волостях вибрано 22 уповномочених; вони називають себе безпартійними.

В бендерському повіті вибрано 16 уповномочених од священослужителів; всі вони називають себе безпартійними. Житомир, 11 сентября. В оверському, заславському, повоград-волинському та володимир-волинському повітах вибрано 144 уповномочених од з'їздів земельних власників; партійність їх невідома.

Люблин, 11 сентября. В грубешівському, білгородському, томашівському та замоському повітах вибрано 172 уповномочених од з'їздів земельних власників; з них 2 октябристи, 1 автономист, 52 народовці, 33 називають себе безпартійними, 9 поміркованими, партійність решти 75 невідома.

Полтава, 11 сентября. В переясловському, хохлицькому та миргородському повітах вибрано 68 уповномочених од сходів; з них 1 соц.-революціонер, 2 члени „союза русского народа“, 2 селянської спілки, 19 називають себе правими, 24 безпартійними, 1 монархистом, 17 лівими, 2 крайніми лівими.

Намянець, 12 сентября. У вінницькому та ушницькому повітах робітниками вибрано 6 уповномочених; з них 1 називає себе монархистом, 3 поміркованими, партійність інших невідома. В лєтчевському повіті вибори не відбулися.

Увiство.

Пятигорськ, 11 сентября. На станції „Мінеральні Води“ убито агента сискої поліції.

Арешти.

Пятигорськ, 11 сентября. В юрті станції Мар'їнської арештовано капітана Мокрицького, голову революційного руху в Георгієвському.

Кельці, 11 сентября. Військо й поліція, оточивши частину села Берки андрієвського повіту, затримали після перестрілки чотирьох злочинців, які намірялися зробити напад на будинок настоятеля андрієвської парафії та ділили пограбоване.

Розриви в тюрмі.

Харьов, 12 сентября. В Куявському, в тюрмі арештанти убили старшого надзирателя, убито та повнечено п'ять надзирателів. Тюрму оточила кінна сторожа. Після перестрілки, де поки прибудо цівроті салдатів, розриви припинено, але привідні бунту, засівши на горіщі, підпалили тюрму. Арештантів переведено в арештний дом. В 5 год. дня 11 сентября пожежу потушено. Ті, що сидять на горіщі, не здаються. Поранено одного стражника, убито трьох арештантів.

Сніг.

Сызрань, 12 сентября. Між станціями Батраки та Образцово, сязрано-вяземської залізничці, снігова буря поламала коло 50 телеграфних стовпів. Залізнодорожні та телеграфні зносини припинилися; щоб їх відладити, треба буде днів зо два.

За кордоном.

Бордо, 11 сентября. Закрився міжнародний конгрес преси.

Дописи.

Таращанський повіт, (Київщина). Страшно убожество та злидні адвєн примушують селян нашого повіту залучати рілля оселі, і, начисливши на тружені паєнісакви, шукати по всіх усадях заробітків. Кілька років тому таким чином де-хто в селі забився аж до Північної Америки. Ці піонери-емігранти були легкими на руку; потім того люде добре

втоптали туди стежку. Не мо давно мировий посередник 2 участка таращанського повіту, виконуючи наказ згорі, зібрав з приводу якого еміграційного руху відомости в своїй окрузі, при чому виявилось, що зараз в Північній Америці живе на заробітках понад 400 хазяїв з його округи, де які навіть викликали до себе жінок і дітей. Дістаються вони до Америки не однаково: одна частина їде тасмиче (контрабандно)—без паспортів, а друга—за посередництвом еміграційних контор, що повідчиняли включно євреї на місцях, а головну—я Ровні. Контори беруть 125—150 карб. за приставку кожної душі. На ці гроші вони вже сами добувають закордонний паспорт, преправляють емігранта за океан і годують в подорожі. Заробляють емігранти в Америці добре, біля 4 доларів (на наші гроші—до 8 карб.) на день, а додому по року одиі чоловік присилає готівкою по 1,000 і більше карбованців. Незабаром має піти до Америки нова партія емігрантів-селян, на котра саме тепер гуртується.

С. Пасіцели. Аваньєвського повіту, (на Херсонщині). Цими днями відбувся у нас сільський сход, на якому треба було нашим селянам обміркувати питання про відокремлення від громади 100 заможних хазяїв. Як звісно, можна вийти з громади тільки в тім разі, коли на не згодиться громада. Вийти з громади з своєю землею у нас схотіло до 100 заможніших хазяїв, які мають десятин по 8—10. На сход зійшло мало не все село і ті, що хотіли відділитись, та інші дукарі кричали, аж позакричали, але ж ті селяне, що мають одну, дві десятини, на відокремлення згоди не дали. Зважаючи на те, що на цей раз бідних було більше, справа дукарів не вигоріла. Але ж вони зараз подались до земського начальника і той їм пообіцяв, що їх можна буде виділити, хоч не всіх зараз, а поволі. Побачимо, що з цього вийде. Одно можна сказати, що бідних людей че відділення від громади заможної частини страшенно хвилює; вони кажуть: „як багачі вийдуть з громади, то нам на десятини доведеться пропадати“...

БІРЖА.

Петербурзька біржа 12-го сентября 1907	
4% Державна рента	— ад.
4 1/2% Заставні листи Київ.	— ад.
з б.	70%
5% Внутрішн. з вігррах. поз.	368 1/2
зичка перш. р. 1864	264 1/2
Внутрішн. з вігррах. поз.	—
зичка друг. р. 1866	—
Застав. з вігррах. Держ.	—
жав. Дворян. земельн.	—
банку	524
Актіи	—
Петербурзьк. міжнародн.	—
Ком. банку	376 1/2
Бакінськ. нафт. т-ва.	544
Т-ва нафт. пр. бр. Нобель.	—
Нафт. і Торг. т-ва Мантасшев'я і Ко	155 1/2
Петербур. Приватн. та Комерц. банку	137
1-го Т-ва парохол. по Дніпрі	—
2-го Т-ва парохол. по Дніпрі	—
Петербур. учети. та поз.	407 куп.
зичк. банку	326
Рос. для загранич. торг.	—
банку	149 1/2 ад.
Т-ва зал. стал. та метал. заа. „Сормово“	107
Брянськ. рельсов. метал. заа.	96
Путілівського зав.	—
4 1/2% Позичка р. 1905	—
5% Нова позичка р. 1906	97 1/2 ад.
5% Крест'янськ. світлотра.	79 1/2
5% Париж. Облгательства казначества	—
Настрій сталій, але малодіяльніи.	—

Редактор М. Павловський.

Видавець Є. Чикаленко.

ОПОВІСТКИ.

Студент шукає лекцій, багато літ прац. Жидицька № 118, кв. 3. А. Ночьян. 3-3

Позбавлений посади, народий вчитель шукає місця до дітей чи якої иншої роботи. Крім української мови знає ще російську і польську та початки з латини. Згоджується на виїзд по всім Україні за певенку плату. Адр. Державн. под. г. Тетерівська околовина А. П. 5-5

ПИСАННЯ

Осипа Юрія Федьковича перше повне і критичне видання. Видання філадельфійської секції Наукового Товариства імені Шевченка т. IV. Купувати можна в конторі журналу „Літературно-Наукового Вістника“. Київ, Прорізна, 20, кв. 3. 15-1

Листовні картки

на україн. теми вийшли з друку: 1) „Чарп“ 2) „Характерик“ з мал. фарб. В. Корнієнка 3) „Голта і Зазіаняк у Грековому лісі“ 4) „Сварка на майдані“ 5) „У корчмі“ М. Малюки 1. Вурьяча (люстр. до повісті М. Левицького „За Колішчинні“). Склад видання у Києві, Бульв.-Кудр. 7, кв. 5. М. Синицький. Картки з мал. В. Корнієнка видані на користь Т-ва „Просвіта“ у Києві. 10-1

Нобза продається, довбана; дуже гарна. Даваться уроки на кобзі. Стрілецька, д 8, п. 14. 3-1

УКРАЇНЬКА КНИГАРНЯ

(ред. „Україна“, бушп. „Києв. Стар.“). На складі в Українській книгарні (у Києві, Безаківська 8) зостається ще небагато примірників (на валеновому та словеному папері) українського Вік т. I-й поезія, збірника Вік т. II і III проза. ЦНА кожного тому 2 карб., раіші продавались по 3 та 4 карб. за том. Книгарням звичайна скидка. 10-1

Треба пасішнина на хутір Харківщині до пасіки на сто колод, біляна половиня яких рамощі. Пасішник мусить знати й столарства, щоб робити вулики. Умови такі: квартира, одсінні харчі і двадцять карбованців зо місяця жалування круглий рік. Подорожчї можна розспитати в редакції „Ради“. 3-1

Позбавлений посади, народий учитель-українець шукає місця до дітей, чи якої иншої роботи. Скінчив учительську семінарію. Адреса в редакції „Ради“. 3-1

ЗНОВУ ОДЧИНЕНО
Хутрянний магазин
Г. М. Трабського
з Харькова.
У Києві, Хрещатик, № 10, д. Оглобліна.

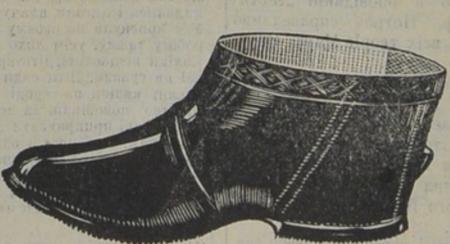
СЛОВО щотижнева українська газета виходить у Києві по суботах.
Підписна ціна з доставкою і пересилкою: в Росії на 1 рік—3 карб., на 1 міс.—30 коп., одне число 5 коп.; за кордон на 1 рік—5 карб. на 1 міс.—50 коп.
Адреса редакції і контори: у Києві, Велика Володимирівка, ч. 76. 5-2

ПІДЖАЧ

ні костюми! Тим, хто бажає мати солідний костюм з дуже кріпкої і солідної матерії „англійський шевіт“ останніх рисунк, колір: шокотаді, олівк, стальн., сір., син. у модну-кльіку чи гладкого коліру, вислає фабрика одрізками в 4 арш. на цілий костюм по 3, 35, 6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 10.75 і 12 р. Тим, хто замовляє 3 чи більше одрізків додається позрїбна підкладка зовсім безплатно. Хто прише, мірку, тому висла. готові мужські, елегантні костюми власн. робота, пошиті по ост. зразкам за 14, 18 і 22 карб. Пальто аймове по 22, 28, 32 руб.
Умови надсилки. Упаковка і перес. коштом фірми. Наклож. платою до 5 р. на 10 коп. дорожче, більш 5 р.—по 2 коп. з рубля. У Зах., Сібірї і Туркест. край прыврах. 5 проц., а в Східну Сібір—10 проц. з суми заказа.
Адресувати: фабриканту Льву Рубашкину, Лодзь.
Окрім силі подяк: „Grand Prix“ у Антверпені, золот. мед. у Брюелі і велік. мех. у Роттворті в Д.

Хрещатик, 29. Телефон 1814. Проти Пассама.
Модний Дім
Т-ва К. С. ПРОЦЕНКО і Ко.
подає до відомости торгове помешкання по всіх відділах значно Поширено.
Одержави остан- ПАРИЖА.
Шовкова мануфактура. Вироби з шовку на дамські туалети: маркизет шан-люр та жип. для підвісничого вбрання, величезний вибір фатгазі для вбрань...
Шерстяна мануфактура. Англійські ткани для костюмів, шерстяні матерії для сукень, вайтових, концертних і балних туалетів. Величезний асортимент на блузи...
Сукняна мануфактура. Французьке сукно гладке і фатгазі, шевіт і англійські ткани на дамські костюми, Флавелль виготи у великому виборі...
Бавовняна мануфактура. У великому виборі англійський шевіт на дамські плаття і блузки білімет, кіесі і бумажні...
Напівготові плаття і спідничі: мантіллі, люксов, газоні, шерстяні, стеклян-русові а платтями для виїзду в бліві і концертів останніх парижських фасонів, які можуть бути дошиті в кожній майстерні на протязі шости годив. Пляш, котик, оксамит, фісон, глянсе і шп. Ціни без торгу. 100-8

ГАЛОШІ
„ПРОВОДНИК“
патентовані

Найперші в світі, найміцніші, найкращі по виробу і гарні по фасону.
БЕЗУМОВНА ПОРУКА ЗА НЕБУВАЛУ МІЦНІСТЬ КОЖНОЇ ПАРИ.